

Çokkültürlülük ve Çokkültürcü Sosyal Hizmet

Abdulkadir İNAK¹

GİRİŞ

Göç kavramı, çağımızda küreselleşme süreciyle güncel bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten günümüze göç eden insan sayısı hızla artmaktadır. Göçün niceliğini ve niteliğini arttıran unsurlardan biri de küreselleşmedir. Küreselleşme kavramı; Batı'nın üstyapı ve altyapısının dünyaya yayılmasıyla ilişkilendirilebilir (Oran, 2001, s.4). Küreselleşmeyi, Friedman dünyanın düzleşmesi ve küçülmesi; Albrow dünyada tek tip bir toplumun oluşması; McLuhan dünyanın küresel bir köye dönüşmesi olarak nitelemektedir (Yılmaz, 2007, s. 129-130). Küreselleşme sürecinde sermaye yersiz yurtsuzlaşmaktayken emek göçü de ulus-ötesi bir boyuta taşınmaktadır (İlbuğa, 2010, s. 167). Endüstrileşme süreçlerinde emek göçlerinin de etkisiyle toplumlarda çeşitlilik artmıştır (Koca, 2021, s. 867). Çeşitlilik, sosyal uyum ve eşitsizlik için bir tehdit olarak algılanabildiğinden ötürü sorgulanabilmektedir (Verkuyten, 2006, s. 148). Endüstrileşme süreçlerinde yıkılan imparatorluklar yerini ulus devletlere bırakmıştır. Ulus devlet toplumlarının yapılarına bakıldığında artan göç hareketleriyle içerdikleri azınlıkların çeşitliliğinden ötürü çokkültürlü toplumlara doğru değişim gösterdikleri söylenebilir (Cuche, 2004, s. 143). Bu bakımdan günümüz toplumları ulus devlet formunda birtakım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlardan başlıca olanı, kültürel çeşitlilik ve farklılıkların birer zenginlik mi yoksa tehdit mi olduğuna yönelik sorgulamadır. Zenginlik olduğuna dair inancın geliştirildiği toplumlar, çokkültürlü toplum

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Eruh Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, abdulkadir.inak@siirt.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-7245-5077

KAYNAKLAR

- Akarçay-Ulutaş, D. (2020). Sosyal hizmette kültürel yetkinlik eğitimi: İçeriğe yönelik bir sistematik derleme çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 1248-1277.
- Akbaş, E. (2019). *Kuramsal ve uygulama boyutları ile Türkiye’de sığınmacı, mülteci ve göçmenlerle sosyal hizmet*. (Der. Filiz Göktuna Yaylacı). London: TransnationalPressLondon, E-Kitap.
- Alan, S. (2022). Çokkültürlülükdeneyimleri ve alternatif bir model olarak “halat kültür”. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 17, 123-140.
- Ando, S. (2017). Teachingnote-inclusion of diversitycontent in mswcurriculumusing a diversityevent. *Journal of SocialWorkEducation*, 53(1). 72-78.
- Ateş, H. ve Yavuz, Ö. (2017). Göçmen ötekileştirme ve çokkültürlülük. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1287-1301.
- Attepe Özden, S. (2018). Mültecilerle çalışmada kültürel yetkinlik: sosyal hizmet uygulaması için bir çerçeve, *Sosyal Hizmet Kongresi: Mülteciler ve Sosyal Hizmet içinde* (312-313) İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları.
- Aydın, H. (2012). Multicultural educationcurriculumdevelopment in turkey, *Mediterranean Journal of SocialSciences*,3(3), 277-286.
- Bağlı, M. ve Özensel, E. (2013). *Çokkültürlü vatandaşlık*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Bauman, Z. (2005). *Bireyselleşmiş Toplum*. (Çeviren Yavuz Alogan). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bennet, T. (2015). *Küreselleşme, kimlikler, kültürler*. U. Bonet-E. Negrier (Ed.), *Ulusal kültürlerin sonu mu? Çeşitlilik sınavında kültür politikaları* (11-23). (Çev. Işık Ergüden), İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Berry, J. (2009). Living Together in Culturally-Plural Societies: Understanding and Managing Acculturation and Multiculturalism. In *Perspectives on Human Development Family, and Culture* (227-240), (Edt. Bekman ve Aksu-Koç), Cambridge University Press, New York.
- Bostancı, N. (2005). *Bir çaresiz stratejinin adı olarak “Türkiyelilik”, çok kültürlülük ve Türkiyelilik*. (Edt. M. Çağatay Özdemir), Ankara: Tek Ağaç Yayınları.
- Boyle, D. P. ve Springer, A. (2001). Toward a cultural competence measure for social work with specific populations. *Journal of Ethnic&Cultural Diversity in SocialWork*, 9(3-4), 53-71.
- Canatan, K. (1990). *Göçmenlerin kimlik arayışı: Konuk işçilikten yerleşik göçmenliğe*. İstanbul: Endülüs Yayınları.
- Canatan, K. (2002). Hollanda’da çokkültürlü toplum tartışmaları ve karşı-çokkültürcü söylemin analizi. *Avrupa Günlüğü*, 2, 317-332.
- Canatan, K. (2009). Avrupa toplumlarında çokkültürcülük: sosyolojik bir yaklaşım. *Journal of International SocialResearch*, 1(6), 80-97.
- Castles S., De Hass H. ve Miller, M. J. (2014). *Theage of migration: International population movements in the modern world*. US. New York: Palgrave Macmillan,
- Constantine, M., Hage, S. M.,Kindaichi, M. M. ve Bryant, R. M. (2007). Social Justice and multicultural issues: implications for practice and training of counselors and counseling psychologists. *Journal of Counselingand Development*, 85, 24-29.
- Cox, P. ve Geisen, T. (2014). Migration perspectives in social work research: local, national and international contexts. *The British Journal of SocialWork*, 157-173.

- Cree, V.E. (2015). *Sosyal hizmetin değişen yapısı*. Adams, R., L. Dominelli ve M. Payne. (Der.). *Sosyal hizmet temel alanlar ve eleştirel tartışmalar* içinde (59- 70). (Çev.: Çağrı Öngen). Ankara: Nika Yayınevi.
- Cross, T. L., Bazron, B. J., Dennis, K. W. ve Isaacs, M. R. (1989). *Towards a Culturally Compenent System of Care: A Monograph on Effective Services for Minority Children Who Are Severely Emotionally Disturbed*. Washington: CASSP Technical Assistance Center Georgetown University Child Development Center.
- Cuche, D. (2004). *Sosyal bilimlerde kültür kavramı*. (Çev. Turgut Arnas), İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Damgacı, F. (2013). *Türkiye'deki akademisyenlerin çokkültürlü eğitime ilişkin tutumları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi. İstanbul.
- Doytcheva, M. (2020). *Çokkültürlülük* (4.Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Duman, B. (2011). Çokkültürlülükten ricat mı? *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(23), 207-239.
- Duyan, V. (2008). *Sosyal hizmeti anlamak*. Ankara:Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi, Yayın No. 11.
- Eagleton, T. (2011). *Kültür yorumları*. (Çev. Özge Çelik). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Erdoğan, M., Devlet Karapınar, Y. ve Aydınli, D. (2013). *Türkiye'nin göç politikası*, (Ed). Yıldız, M., ve Sobacı, M. Z., *Kamu politikası kuram ve uygulama*(422-465), Ankara: Adres Yayınları.
- Evkuran, M. (2014). Migration, cultural interaction and multiculturalism in global world. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 8-19.
- Friedman, L. (2002). *Yatay toplum*. (Ed.) Fethi, A., İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Gemici, E.ve Çatal, S. (2019). Göç ve çokkültürlülük. *Anadolu Strateji Dergisi*, 1(1), 51-60.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. (Hzl: C. Güzel), İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gitterman, A. ve Germain, C.B. (2008) *The life model of social work practice: Advances in theory and practice*. New York: Columbia University Press.
- Grisvold, W. (1994). *Cultures and societies in changing world*. PineForge:Thousand Oaks Publishing House.
- Güler, B.A. (2015). *Ulusalılık ve karşıtları*. İstanbul: Pozitif Yayıncılık.
- Halliday, A. (2012). Migration and multicultural ministries as mission. *International Review of Mission*, 101(2), 407-414.
- Hammar, T. (1985). *European immigration policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heywood, A. (2006). *Siyaset*. (Çev. M. Yıldız ve B. Şahin). Ankara: Adres Yayınları.
- IOM (2020). *World Migration Report 2020*, International Organization for Migration, Geneva.
- İlbuğa U. E. (2010). Çokkültürlülük, ulus-ötesilik ve kültürlerarası iletişim yeterliliği. *Çankaya University Journal of Humanities and Social Sciences*, 7(1), 163- 180.
- Jongen, C., McCalman, J., Bainbridge, R. ve Clifford, A. (2018). *Cultural Competence in Health: A Review of the Evidence*. Singapore: Springer.
- Kalaycı, H. (2010). *Ulus devletin baş ağırsı ayrılıkçılık kanada Quebec örneği*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Keleşoğlu, F. ve Yıldız, R. (2021). Çokkültürcü sosyal hizmet uygulaması ve eklektik perspektif. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (Society&Politics), 193-202.

- Koca, M. (2021). Uluslararası göç ve sonrası: teoriden pratiğe çokkültürlülük. *Kent Akademisi*, 14(3), 867-878.
- Kroeber, A., ve Kluckhohn, C. (1952). *Culture: a critical review of concepts and definitions* (Papers of The Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology, Harvard University, 47(1). Cambridge, Mass: Museum.
- Kula, O.B. (2012). *Almanya'da Türk kültürü: Çok-kültürlülük ve kültürlerarası eğitim*. (Çev. A. Keskin ve S. Gökçe). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kymlicka, W. (2012). *Multiculturalism: Success, failure, and the future*. Washington: Migration Policy Institute (MPI).
- Kymlicka, W. (2015). *Çokkültürlü yurttaşlık*. (İkinci Baskı). (Çev. Abdullah Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kymlicka, W. (2021). *Çokkültürlülüğün düşüşü mü yükselişi mi?* (Çev. E. K. Kaya), P. Kivisto (Ed.), *Sosyal teori: Kökler ve dallar*, içinde (s. 629-644), İstanbul: Isık Yayınları.
- Lian, K. F. (2016). *Multiculturalism, migration, and the politics of identity in singapore*. Singapore: Springer Science+Business Media.
- Midgley, J. (1993). Promoting a development focus in the community organization curriculum: Relevance of the African experience. *Journal of Social Work Education*, 29(3), 269-278.
- Miley, K.K., O'Melia, M. ve DuBois, B. L. (2004). *Generalist social work practice an empowering approach*. Boston: Allyn-Bacon
- Modood, T. (2014). *Çokkültürcülük*. (İ. Yılmaz çev.). Ankara: Phoenix Yayınları.
- NASW. (2001). *NASW Standards for Cultural Competence in Social Work Practice*.
- NASW. (2015). Standards and indicators for cultural competence in social work practice. <https://www.socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=PonPTDEBrn4%3D&portalid=0> (Erişim Tarihi: 10.05.2023).
- Oran, B. (2001). *Küreselleşme ve azınlıklar*. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Özbesler, C. ve Bulut, I. (2013). *Sosyal hizmette genelci yaklaşım ve ekolojik perspektif*. Acar, H., N. Cengiz ve E. Akman (Yayına Hazırlayanlar). *Sosyal politika ve kamu yönetimi bilimleri ile sosyal hizmet temelleri ve uygulama Alanları* içinde (97-107). İstanbul: Maya Akademi Yayınları.
- Özgür, Ö. (2010). Çokkültürcü sosyal hizmet: eleştirel bir bakış. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 89-104.
- Özmete, E. ve Arslan, E. (2018). Göç: Transnasyonalizm ve transnasyonal sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 173-207.
- Parekh, B. (2002). *Çokkültürlülüğü yeniden düşünmek*. (Çev. Bilge Tanrıseven). Ankara: Phoenix Yayınları.
- Parlak, H. ve Avara, H. (2012). Avustralya/Viktorya'nın dil ve eğitim politikası çerçevesinde Türkçenin öğretimi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1825-1833.
- Resnicow, K., Soler, R., Braithwaite, R. L., Ahluwalia, J. S. ve Butler, J. (2000). Cultural sensitivity in substance use prevention. *Journal of Community Psychology*, 28(3), 271-290.
- Sengstock, M. C. (2009). *Voices of Diversity Multi-Culturalism in America*, Siproinger, Network.
- Sheafor, B.W. ve C.J. Horejsi. (2015). *Sosyal hizmet uygulamaları temel teknikler ve ilkeler*. (Çev. Ed. B. Çiftçi). Ankara: Nika Yayınevi.

- Sodowsky, G.R., Taffe, R.C., Gutkin, T. B. ve Wise, S. L. (1994). Development and applications of the multicultural counseling inventory: a self-report measure of multicultural competencies. *Journal of Counseling Psychology*, 41, 137-148.
- Şan, M. ve Haşlak, İ. (2012). Asimilasyon ile çokkültürlülük arasında Amerikan akımını yeniden düşünmek. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 7(1), 29-54.
- Teater, B. (2014). *Sosyal hizmet kuram ve yöntemler: Uygulama için bir giriş*. (Çev. Ed.: Abdullah Karatay). Ankara: Nika Yayınevi.
- Tümtaş, M. S. ve Ergun, C. (2016). Göçün toplumsal ve mekânsal yapı üzerindeki etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1347-1359.
- UN. (2017). *International Migration Report 2017*. New York: UN Department of Economic and Social Affairs.
- Uzunaslan, Ş. ve Gökçearslan Çiftçi, E. (2019). Sosyal hizmet uygulamalarında kültürel etkinliği geliştirmenin önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 213-230.
- Vatandaş, C. (2002). *Çok kültürlülük*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Verkuyten, M. (2006). Multicultural recognition and ethnic minority rights: a social identity perspective. *European Review of Social Psychology*, 17(1), 148-184.
- Vertovec, S. (2010). *Towards Post-multiculturalism? Changing Communities, Conditions and Contexts of Diversity*, Blackwell Publishing.
- Wallerstein, I. (1990). Culture as the ideological battleground of the modern World System Theory. *Culture & Society*, 7(2), 31-55.
- Weaver, H.N. (1999). Indigenous people and the social work profession: Defining culturally competent services. *Social Work*, 44(3), 217-225
- Yaman, Ö. M. ve Akyurt, M. A. (2013). Sosyal hizmete kültürel yaklaşım: 2011 Van depremi örneği. *Sosyoloji Dergisi*, 3(26), 105-144.
- Yanık, C. (2013). Etnisite, kimlik ve milliyetçilik kavramlarının sosyolojik analizi. *Kaygı*, 20(1), 225- 237.
- Yıldırım, Z. (2013). *Avrupa'da çokkültürcülük tartışması: Fransa ve Almanya üzerine bir değerlendirme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Yılmaz, A. (2007). *Romantizmden gerçeğe küreselleşme*, Ankara: Minima Yayıncılık.
- Zastrow, C. H. (2009). *Social work with groups: A comprehensive workbook* (7th Ed.). Belmont: Cengage Learning.